

● «Armujooji» lavastaja Neeme Kuningas.

Uus konservatooriumihoone on meil kujutluses olemas, kuid tegelikkuses on tal veel nurgakivigi puudu. Nii ei jäägi muusikakõrgkoolil üle muud, kui end vanalinna saalidesse laiali laotada. Konservatoorium on olnud viimastel aastatel aktiivne. Üliõpilaste kammerkontserdisari läheb nüüd J. Kreuksi nimelise Noorsoo Kultuuripalee Olevi saalis juba neljandat hooaega. Kevadel tehti lepe Tallinna Matkamajaga — sealses Diele-saalis esitati lauluüliõpilaste diplomitöö, Donizetti ooper «Armujook». Et asi näis õnnestuvat ja et lähenedid vanalinna päevad, pakuti «Armujook» ka vanalinna päevade programmi. Linnarahvale anti kaks etendust. Mänguplats kahanes neil õhtutel kokku, sest publik nõutas lauljatele ruumi juurde — publikut tuli etendusele oma 200 inimest, oodatust 80 rohkem.

Kevadine «Armujook» kuulus kolme üliõpilase diplomitöösse. Nadežda Kurem on nüüd «Estonia», Mati Vaikmaa «Vanemuise» solist, Per Eeljõe laulab «Estonia» kooris. Kuid üks terviklik ooperilavastus hõlmab tegelikult kogu laulukateedrit, selle nimel on pikemat aega töötanud nii ooperiklass (II—III kursus) kui

ka ooperistuudio (IV—V kursus), piirduda vaid mõne etendusega oleks mõttetus. Ooperistuudio ei vasta küll igas suhtes ooperiteatri mõistele, kuid on rohkem kooskõlas üliõpilaste võimetega, ja tegeliku teatritöö praktikat ta annab. Üliõpilaslauiljate arengule tuleks kasuks, kui stuudio esineks publiku ees tihti.

NSV Liidu suuremate muusikakõrgkoolide ooperistuudiotele on (oma maja või saali kõrval) iseloomulik püsiv ja ulatuslik repertuaar. Näiteks «Jevgeni Onegini» on Gnessini-nimelise instituudi ooperistuudio etendanud vähemalt viisteist hooaega. Et meil on lauluüliõpilaste valik napim, poleks meil selline järjekestvus võimalik. On aastaid, mil laulukateedri üliõpilaskoosseis terviklikku ooperilavastust ei võimalda. Konservatooriumi edukaim üliõpilasetendus oli kahtlemata Mozarti «Figaro pulm», mis toodi 1976. aastal välja «Estonias». Nimiosas laulis end siis oodatud solistiks Väino Puura, keda toetasid kõigiti arvestataval tasemel Sirje Puura, Helvi Raamat, Marika Eensalu, Leelo Spirka, Hans Miihlberg, Taisto Noor jt. Mäletame üliõpilaslavastusi, nagu Mozarti «Cosi fan tutte» (Tallinna Opetajate Ma-

jas), Cimarosa «Salaabelu» (Kirjanike Majas)...

Ehkki omaaegne «Figaro pulm» suutis säratada kutselise ooperiteatri hooaega, maksaks üliõpilaslavastusi hinnata eeskätt sellena, milleks nad mõeldud on. Ooperilaulja kutse on ala, mida õpitakse kaua, lauljaisiksus paneb end maksma alles (aastaid) pärast konservatooriumi lõpetamist. Sõnateatris on varased tähelepanu mõeldavamad, tihti meisterliku lavastaja toel. Lauluüliõpilase vokaalne areng aga läheb mööda seaduspäraselt rada, üldjuhul äkiliste kvaliteetivsete hüpeteta. Ja ehkki ooperistuudio

mõiste eeldaks, et solistipartiid kuuluvad vilunumatele (IV—V kursus) ja et nooremad teevad kaasa etenduse kooris, siis — olenevalt olukorrast — võib juhtuda, et solistiroolis esineb isegi II kursuse üliõpilane, kel vilumust vähem, aga annet, tahet ja loominguulist distsipliini on. Et «Armujooki» kavatsetakse etendada Tallinna Matkamajas kevadeni välja (esimene taastatud etendus oli üleile, järgmised tulevad 29. novembril, 2. ja 12. detsembril), siis on kõigil osalistel, mida püüelda. Pealegi kavatsetakse lavastada «Armujook» — kutseliste solistidega — ka RAT «Estonias».

Eelõeldud võib võtta teatava mõõndusena, kuid pigem soovitusena «Armujooki» vaadata ja kuulata. Nagu mitmel alal, nii võib siingi olla noorusel ka eelseid, vilumatusele vaatamata. Osa publiku jaoks ikka — olenevalt sellest, mis laadi elamust keegi ootab. Omaette väärtuse loob noorteansambel ise. Ja Matkamaja Diele-saali jaoks jätkub häält küll igal noorel lauljal. Distants publikuga peaaegu puudub, noorte ooperikangelaste siirus ja veetus, kui neid on, pää-

seb maksvusele kadudeta. Ja keda huvitab, kas «Estoniale» on ikka lauljate järelekasvu tulemas, saab paari «Armujooji» etenduse põhjal päris hea ülevaate, mida konservatooriumi laulukateeder lähematel aastatel teatritele pakub. Puudu on ehk vaid diplomand Tiit Reinau, kel kui «Estonia» lepingulisel solistil on kandvat tööd Ameliana Verdi «Maskiballis» ja keda ooperistuudios ootab «Inimhäääl», «Armujoojis» teevad kaasa ka paar lõpetanut: mõlemad Adinad — Nadežda Kurem ja Kai Parmas, ning üks Belcore — Mati Vaikmaa. Tuntumatest üliõpilaslau-

Etendused lähevad «Estonia» majanduslikul ja moraalsel toel. Teater meie pealt kasu ei saa. Raha, mis 50-kopikaliste piletitega laekub, läheb saali tüüriks ning afišside ja kavalehtede trükkulude katteks.

«Armujook» toetub paljuski tudengite entusiasmile. Üliõpilaste koormus on väga suur, sest loengud kestavad omasoodu ka kõige pingelisemal prooviperioodil.

Meie õppeprogrammid on vanad, pärit sõjajärgsest ajast. Õpetöö on meil orienteeritud loenguvormile, kuid hoopis rohkem

lema liiga paljude korraga.

Tingimata tuleks vaadata ka I kursuse lauluüliõpilaste näitlejameisterlikkuse arendamise programmi. Prae takse neid nagu draama muusikast lahus. Kui näite ooperiklassi, siis teavad teist Stanislavskist, kelle kandi pealt, kui seda eesikateater.

Võib arvata, et näitlejate likkuse rool «Estonia» loominguulises palges muutub või hiljem tähtsamaks, on olnud. Sest vahepe

Üliõpilastelt meile

jatest on rakendatud diplomand Mati Kõrts, RAT «Estonia» «Jevgeni Oneginist» hästi meelde jäänud Lenski. Tema kõrval on peaoassa, Nemorino partiile määratud Tiit Aruvee, kes õpib III kursusel. Mitte juhuslikuks asendajaks, vaid täieõiguslikuks solistik on valitud veel üks ooperiklassiealine — Taimo Toomast III kursusest, kes ilmutab imearst Dulcamarana asjakohast koomikunärvi. Koomiline ooper «Armujook» ongi.

Kes Matkamaja Diele-saalis käinud, teab, et orkester sinna ei mahu. Klaver orkestrit muidugi ei asenda, kuid pedagoog näeb sundolukorraski mõningat eelist: et tulla etendusle toime dirigendi abita, peab lauluüliõpilane omandama partii kindlalt. «Armujooji» valmistasid muusikaliselt ette Eesti NSV rahvakunstnik Kirill Raudsepp ja ooperistuudio muusikaline juht Ellen Maiste, lavastas ooperiklassi vanemõpetaja, RAT «Estonia» noor lavastaja Neeme Kuningas.

NEEME KUNINGAS: ««Armujooji» etendustel on tudengid ka piletõbrideks, rekvisiitoriteks, valgustajateks, lavatöölisteks, administraatoriteks.

vajaksime aega selleks, mida nimetatakse loominguuliseks laboratooriumiks. Näiteks II kursusel tuleb ooperiklass kokku vaid kord nädalas, kolmeks tunniks. See ei saa olla pidev töö. Pealegi jaotub see aeg kümnele üliõpilasele, nad kõik on erinevad hääled, erinevad tämbrid, temperamendid. Kui üliõpilane läheb pärast III kursuse lõpetamist ooperiklassist ooperistuudiosse üle, pole ta üldjuhul selliseks kvaliteetivseks hüppeks valmis. Tean, et näiteks Moskva GITIS-es, kus õppisin ise, antakse loominguuliste ainete jaoks aega palju rohkem. GITIS-ki valmistab ette ooperisoliste (täpsemalt ooperi- ja muusikalise komöödia soliste). Kõrgkooli uutmise käigus tuleks meie vananenud programmid läbi vaadata, taotleda nende ajakohastamist. Ka üldainete õppimise-vastamise süsteem võiks olla paindlikum. Rohkem võiks rakendada individuaalgraafikut — et üliõpilased saaksid vabamalt valida, millal või mis järjekorras nad eksamid-arvestused sooritavad. Peaasi, et teatud ajaks oleks teatud arv ekameid-arvestusi antud. Et nad ei peaks — eriala kõrvalt — tege-

● Tatjana Abõzo Üliõpilaslauiljate mendid tütar» ja «Tatjana Lavakujunduseks alust, treppe jne.

as), Cimarosa «Salaabielu» (Kirjanike Majas)...

Ehkki omaaegne «Figaro pulm» muutis säratada kutselise ooperipatri hooaega, maksaks üliõpilavastavustsi hinnata eeskätt sellena, milleks nad mõeldud on. Ooperipulja kutse on ala, mida õpikse kaua, lauljaisiks paneb end maksma alles (aastaid) pärast konservatooriumi lõpetamist. Sõnateatris on varased tälelennud mõeldavamad, tihti meisterliku lavastaja toel. Lauluüliõpilase vokaalne areng aga ei ehk mõöda seaduspärast rada, üldjuhul äkiliste kvalitatiivsete üpeteta. Ja ehkki ooperistuudio

seb maksvusele kadudeta. Ja keda huvitab, kas «Estoniale» on ikka lauljate järelkasvu tulemas, saab paari «Armujooji» etenduse põhjal päris hea ülevaate, mida konservatooriumi laulukateeder lähematel aastatel teatritele pakub. Puudu on ehk vaid diplomand Tiiu Reinau, kel kui «Estonia» lepingulisel solistil on kandvat tööd Ameliana Verdi «Maskiballis» ja keda ooperistuudios ootab «Inimhää». «Armujoojis» teevad kaasa ka paar lõpetanut: mõlemad Adinad — Nadežda Kurem ja Kai Parmas, ning üks Belcore — Mati Vaikmaa. Tuntumatest üliõpilaslau-

Etendused lähevad «Estonia» majanduslikul ja moraalsel toel. Teater meie pealt kasu ei saa. Raha, mis 50-kopikaliste piletitega laekub, läheb saali üüriks ning afišside ja kavalehtede trükkilude katteks.

«Armujook» toetub paljuski tudengite entusiasmile. Üliõpilaste koormus on väga suur, sest loengud kestavad omasoodu ka kõige pingelisemal prooviperioodil.

Meie õppeprogrammid on vanad, pärit sõjajärgsest ajast. Õpetöö on meil orienteeritud loenguvormile, kuid hoopis rohkem

lema liiga paljude asjadega korraga.

Tingimata tuleks vaadata läbi ka I kursuse lauluüliõpilastele näitlejameisterlikkuse aluste õpetamise programm. Praegu õpetatakse neid nagu draamanäitlejaid, muusikast lahus. Kui nad tulevad ooperiklassi, siis teavad nad üht-teist Stanislavskist, kuid teise kandi pealt, kui seda eeldab muusikateater.

Võib arvata, et näitlejameisterlikkuse roll «Estonia» teatri loominguks palges muutub varem või hiljem tähtsamaks, kui seni on olnud. Sest vahepealne tipp-

hääle järelkasvu mõõnaperiood hakkab andma end paratamatult tunda. Peame korvama seda teiste vahenditega, mida seni võib-olla teisejärguliseks peeti.

On tunda konservatooriumi juhtkonna asjalikku huvi ooperiklassi ja -studio töö vastu, mis ilmnes ka «Armujooji» puhul. Matkamajas polnud korralikku klaverit. Kui konservatoorium sai kevadel uue «Estonia», laskis rektor viia selle kohe meie jaoks Matkamajja.

Tuleval nädalal on oodata, et lõpuks lõpeb ka meie ooperiklassi remont. Siis on meil tervelt 36 ruutmeetrit päris oma pinda,

me ei pea enam proove põlve otsas tegema.

Konservatooriumi sidemed RAT «Estoniaga» olid vahepeal nõrgemad. Nüüd juhendab ooperistuudiot taas «Estonia» peanäitejuht, Eesti NSV rahvakunstnik Arne Mikk. Kevadeks täieneb ooperistuudio repertuaar mitme uue lavastusega: Haydni «Apteeker», Hindemithi «Siia ja tagasi», Poulenci «Inimhää». Kaht viimati nimetatut hakkab dirigeerima Tõnu Kaljuste, kes on nüüd ooperistuudio õppejõud. Laulukateedris üldse võib täheldada kvalitatiivset noorenemist.»

HELLE KULO

Üliõpilastelt meile

õiste eeldaks, et solistipartiid kuuluvad vilunumatele (IV—V kursus) ja et nooremad teevad sama etenduse kooris, siis — olenevalt olukorrast — võib juhtuda, et solistiroolis esineb isegi kursuse üliõpilane, kel vilunust vähem, aga annet, tahet ja omingulist distsipliini on. Et «Armujooji» kavatsetakse etendada Tallinna Matkamajas kevadeni välja (esimene taastatud etendus oli üleieile, järgmised tulevad 29. novembril, 2. ja 12. detsembril), siis on kõigil osatähtedel, mida püüelda. Pealegi kavatsetakse lavastada «Armujook» — kutseliste solistidega — RAT «Estonias».

Eelöeldut võib võtta teatava tõendusena, kuid pigem soovituina «Armujooji» vaadata ja kuulata. Nagu mitmel alal, nii võib siingi olla noorusel ka eelilid, vilumatusele vaatamata. Osa publiku jaoks ikka — olenevalt illest, mis laadi elamust keegi otatab. Omaette väärtuse loob porteesambel ise. Ja Matkamaja Diele-saali jaoks jätkub äärit küll igal noorel lauljal. Stantsants publikuga peaaegu puuub, noorte ooperikangelaste siis ja veetlus, kui neid on, paa-

jatest on rakendatud diplomand Mati Kõrts, RAT «Estonia» «Jevgeni Oneginist» hästi meelde jäänud Lenski. Tema kõrval on peaosas, Nemorino partiile määratud Tiit Aruvee, kes õpib III kursusel. Mitte juhuslikuks asendajaks, vaid täieõiguslikuks solistik on valitud veel üks ooperiklassiealine — Taimo Toomast III kursusel, kes ilmutab imearst Dulcimarana asjakohast koomikunärvi. Koomiline ooper «Armujook» ongi.

Kes Matkamaja Diele-saalis käinud, teab, et orkester sinna ei mahu. Klaver orkestrit muidugi ei asenda, kuid pedagoog näeb sundolukorraski mõningat eelist: et tulla etendusel toime dirigendi abita, peab lauluüliõpilane omandama partii kindlalt. «Armujooji» valmistasid muusikaliselt ette Eesti NSV rahvakunstnik Kirill Raudsepp ja ooperistuudio muusikaline juht Ellen Maiste, lavastas ooperiklassi vanemõpetaja, RAT «Estonia» noor lavastaja Neeme Kuningas.

NEEME KUNINGAS: ««Armujooji» etendustel on tudengid ka piletõõrideks, rekvisiitoriteks, valgustajateks, lavatõõlisteks, administraatoriteks.

vajaksime aega selleks, mida nimetatakse loominguliseks laboratooriumiks. Näiteks II kursusel tuleb ooperiklass kokku vaid kord nädalas, kolmeks tunniks. See ei saa olla pidev töö. Pealegi jaotub see aeg kümnele üliõpilasele, nad kõik on erinevad hääled, erinevad tämbrid, temperamendid. Kui üliõpilane läheb pärast III kursuse lõpetamist ooperiklassist ooperistuudiosse üle, pole ta üldjuhul selliseks kvalitatiivseks hüppeks valmis. Tean, et näiteks Moskva GITIS-es, kus õppisin ise, antakse loominguliste ainete jaoks aega palju rohkem. GITIS-ki valmistab ette ooperisolistide (täpsemalt ooperi- ja muusikalise komöödia soliste). Kõrgkooli utmise käigus tuleks meie vananenud programmid läbi vaadata, taotleda nende ajakohastamist. Ka üldainete õppimise-vastamise süsteem võiks olla paindlikum. Rohkem võiks rakendada individuaalgraafikut — et üliõpilased saaksid vabamalt valida, millal või mis järjekorras nad eksamid-arvestused sooritavad. Peaasi, et teatud ajaks oleks teatud arv eksameid-arvestusi antud. Et nad ei peaks — eriala kõrvalt — tege-

● Tatjana Abõzova — Adina, Jaan-Villem Sibul — Belcore. Üliõpilaslauljate kostüümid on RAT «Estonia» lavastustest «Don Giovanni», «Rügemendi tütar» ja «Talupoja au». Lavakujunduseks kasutatakse Tallinna Matkamaja Diele-saali interjööri: mantelkorstna alust, treppe jne.

VAMBOLA SALUPUU fotod